

FROM THE EDITORS

Piotr Ogródzki, Deputy Director of the National Institute for Museums and Public Collections, and in 2012 also Editor in Chief of the *Valuable, Priceless, Lost* magazine, died in the prime of his life. The present issue of the quarterly, which this time is appearing as an annual edition, is devoted to the memory of this outstanding specialist. Piotr Ogródzki was the co-founder of *Valuable, Priceless, Lost* and published over 120 articles in the magazine. The first of these appeared in issue number one. His texts encompassed a wide range of problems connected with the protection of works of art and securing cultural property. He devoted many articles to the problem of restituting Polish artworks found abroad.

The present issue of the magazine features reprints of two of his articles. The first one was written in 1997 and entitled "Thefts of Cultural Property in Poland", while the last (thematically connected with the 2011 publication "Will We Recover the Monstrance from Sądowa?"), "The Return to Sądowa". The solid, enduring values of Piotr Ogródzki's texts carry a strong educational message. This is why the decision was taken to publish a list of all his articles in the current issue of the magazine.

The present, annual edition of *Valuable, Priceless, Lost* features over 30 articles, while maintaining the structure of the quarterly. The topics include losses of cultural property, different issues concerning museology, as well as articles on those artworks which have successfully been recovered. There are also presentations of works which have been bought abroad or donated to Poland after establishing their Polish provenance. The problems of protecting collections from damage and theft are signalled, and ways of drawing up effective insurance policies explained. The Ministry of Culture and National Heritage publications, as well as the most interesting archeological discoveries of the past year are discussed. Moreover, attention is drawn to the catalogues of current and wartime losses, as well as those works which are searched by Interpol.

OD REDAKCJI

To wyjątkowe wydanie CBU za rok 2013 poświęcamy Pamięci Piotra Ogródzkiego – Współtwórcy naszego pisma, stałego Autora, a w roku 2012 także redaktora naczelnego. Żegnamy Go w CBU artykułami, których ukazanie się wytyczyło granice 16-letniej aktywności Piotra Ogródzkiego na naszych łamach: rozpoczętej alarmującym tekstem ze stycznia 1997 r. – *Kradzieże dóbr kultury w Polsce* – i zakończonej optymistycznie w grudniowym wydaniu CBU nr 4/73 z 2012 r. – artykułem *Powrót do Sądowa* [nawiązującym tematycznie do artykułu z grudnia 2011 r. *Czy odzyskamy monstrancję z Sądowa?*]. Te dwa odległe w czasie artykuły silnie łączy ze sobą ta sama ekspercka analiza skojarzona z osobistymi opiniami, zdradzającymi szczere zaangażowanie. Dojrzała konsekwencja w podejmowaniu przez Piotra Ogródzkiego w dziesiątkach artykułów aktualnych problemów bezpieczeństwa i ochrony zabytków utrwaliła Jego obraz jako wybitnego specjalisty, wszechstronnie znającego zagadnienia ochrony dziedzictwa kulturowego, rozumiejącego istotę zagrożeń dla zbiorów publicznych i kolekcji prywatnych, oddanego sprawie doskonalenia systemu zabezpieczeń dóbr kultury narodowej. Pilnie śledził i analizował przyczyny strat – głównie kradzieże i pożary zabytków; przestrzegał przed lekceważeniem zagrożeń. Był inicjatorem ważnych przedsięwzięć na rzecz ochrony zabytków, organizował efektywną, międzyresortową współpracę instytucji, których statutowe obowiązki koncentrują się na bezpieczeństwie i ochronie dóbr kultury.

Oprócz publikacji w „Cenne, bezcenne, utracone” Piotr Ogródzki napisał bądź był współautorem kilku niezwykle cennych książek, które stały się źródłem wiedzy o wielu dziedzinach składających się na cały proces ochrony dziedzictwa narodowego. Do takich publikacji należy zaliczyć wydaną w roku 2008 książkę *Ochrona indywidualna dzieł sztuki i zabytków w muzeach czy Prawne podstawy ochrony zabezpieczenia muzeów*. Był też inicjatorem corocznych, specjalnych wydań CBU pod tytułem „Katalog utraconych dzieł sztuki”, gdzie również zamieszczał autorskie publikacje.

My wszyscy, którzy Piotra Ogródzkiego znaliśmy osobiście, zapamiętamy Go jako przyjaznego, pochłoniętego pracą Kolegę i rozważnego Szefa,

jako Człowieka powszechnie cenionego i szanowanego. Czytelnikom CBU pozostał jedynie wydrukowany ślad Jego zawodowej drogi – wspomnienie tekstów człowieka, któremu rzeczywiście zależało. Publicystyka Piotra Ogródzkiego to cenne źródło praktycznej wiedzy dla wszystkich zainteresowanych oceną sytuacji w sferze ochrony dziedzictwa kultury narodowej. Przypominamy Państwu w tym wydaniu tematy Jego autorstwa, publikowane w CBU w przekonaniu, że istnieją ważne powody, by powracać do lektury wielu z nich.

Cztery tegoroczne numery kwartalnika „Cenne, bezcenne, utracone”, tj. nr 1/74, nr 2/75, nr 3/76 i nr 4/77, oddajemy Państwu w formie edycji jednorocznej – z opóźnieniem, za które pragniemy szczerze przeprosić.

Obszerna objętość rocznikowego wydania CBU 2013 pozwoliła nam uniknąć ograniczeń kwartalnika. Zachowaliśmy zarazem znaną Państwu strukturę pisma, do której wielu naszych stałych Czytelników zdążyło się przyzwyczaić. W tej rocznej edycji CBU kontynuujemy tematykę podejmowaną we wszystkich poprzednich wydaniach. Pisząc o stratach zabytków spalonych lub zrabowanych, zamieszczamy także materiały o tych dziełach sztuki, które udało się Polsce odnaleźć i odzyskać; prezentujemy dzieła do muzeów zakupione lub darowane z zagranicy po ujawnieniu ich polskiej proveniencji; sygnalizujemy problemy ochrony zbiorów przed zniszczeniem i kradzieżą, wyjaśniamy kolejne aspekty skutecznej polityki ubezpieczeniowej. Niezmiennie ważna pozostaje też problematyka konserwacji zbiorów w Polsce i niszczących zagranicą dzieł polskich twórców. Omawiamy publikacje MKiDN, a także problematykę skansenów (inicjatywa NIMOZ) oraz najciekawsze odkrycia archeologiczne mijającego roku. Zwracamy uwagę na stałe pozycje w CBU: katalogi strat bieżących (malarstwo, rzeźba i rzemiosło), katalog strat zabytków utraconych w wyniku II wojny światowej oraz informacje dotyczące kradzieży dóbr kultury na świecie i poszukiwanych przez Interpol.

Zapraszamy Państwa do lektury.

cbu@nimosz.pl